

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

13 iunie 2019*

„Trimitere preliminară – Rețele și servicii de comunicații electronice – Directiva 2002/21/CE –
Articolul 2 litera (c) – Noțiunea de «serviciu de comunicații electronice» – Transmiterea de semnale –
Serviciu de poștă electronică pe internet – Serviciul Gmail”

În cauza C-193/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de
Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Tribunalul Administrativ Superior al
Landului Renania de Nord-Westfalia, Germania), prin decizia din 26 februarie 2018, primită de Curte
la 19 martie 2018, în procedura

Google LLC

împotriva

Bundesrepublik Deutschland,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras (raportor), președinte de cameră, doamna K. Jürimäe și domnii D.
Šváby, S. Rodin și N. Piçarra, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna C. Strömholm, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 13 martie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Google LLC, de H. Neumann, de B. Tavakoli și de M. Wortmann, Rechtsanwälte;
- pentru Bundesrepublik Deutschland, de C. Mögelin și de V. Janßen, în calitate de agenți;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de D. Klebs, în calitate de agenți;
- pentru guvernul maghiar, de M. Z Fehér și de G. Koós, în calitate de agenți;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de G. Braun și de L. Nicolae, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: germana.

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (directivă-cadru) (JO 2002, L 108, p. 33, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 195), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 (JO 2009, L 337, p. 37) (denumită în continuare „directiva-cadru”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Google LLC, pe de o parte, și Bundesrepublik Deutschland (Republica Federală Germană), pe de altă parte, în legătură cu decizia Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (Agenția Federală a Rețelelor de Electricitate, Gaz, Telecomunicații, Poștă și Căi Ferate, Germania) (denumită în continuare „BNetzA”) prin care se constată că serviciul de poștă electronică Gmail al Google constituie un serviciu de telecomunicații și se dispune în consecință, sub sancțiunea amenzii, ca aceasta să se conformeze obligației de declarare.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentul (10) al directivei-cadru are următorul cuprins:

„Definiția «serviciului societății informaționale», prevăzută la articolul 1 din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 [referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale] [(JO 1998, L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207), astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iulie 1998 (JO 1998, L 217, p. 18, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 282)], se referă la o gamă largă de activități economice care au loc online. Majoritatea acestor activități nu intră sub incidența prezentei directive deoarece nu reprezintă activități integrale sau principale de transmisie de semnale prin rețele de comunicații electronice. Serviciile de telefonie vocală și de transmisie prin poșta electronică sunt reglementate de prezenta directivă. Același întreprindere, de exemplu, un furnizor de servicii internet, poate oferi atât servicii de comunicații electronice, precum accesul la internet, cât și servicii care nu intră sub incidența prezentei directive, precum furnizarea de conținut din rețea.”

- 4 Articolul 2 litera (c) din directiva-cadru prevede:

„În sensul prezentei directive:

[...]

- (c) «serviciu de comunicații electronice» înseamnă serviciul furnizat de obicei contra cost și care constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice, inclusiv serviciile de telecomunicații și serviciile de transmisie prin rețele utilizate pentru radiodifuziune, dar nu și servicii care constau în furnizarea de conținuturi prin intermediul rețelelor și serviciilor de comunicații electronice [sau în exercitarea unei responsabilități editoriale

asupra acestor conținuturi]; nu include serviciile societății informaționale astfel cum sunt acestea definite la articolul 1 din [Directiva 98/34] care nu constau în întregime sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice;”

- 5 Articolul 8 din directiva-cadru, intitulat „Obiective generale și principii de reglementare”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că, la îndeplinirea sarcinilor de reglementare prevăzute de prezenta directivă și de directivele speciale, autoritățile naționale de reglementare iau toate măsurile rezonabile care vizează atingerea obiectivelor prevăzute la alineatele (2), (3) și (4). Aceste măsuri sunt proporționale cu obiectivele respective.

Fără a aduce atingere articolului 9 privind frecvențele radio, statele membre țin seama în cea mai mare măsură de faptul că este de dorit ca reglementările adoptate să fie neutre din punct de vedere tehnologic și se asigură că, în realizarea atribuțiilor de reglementare specificate în prezenta directivă și în directivele speciale, în special cele destinate să garanteze concurența efectivă, autoritățile naționale de reglementare procedează în mod similar.

[...]

(2) Autoritățile naționale de reglementare promovează concurența în furnizarea rețelilor de comunicații electronice, a serviciilor de comunicații electronice și a serviciilor și infrastructurilor asociate, în special:

[...]

(b) asigurându-se că nu există niciun fel de denaturare sau restricție a concurenței în sectorul comunicațiilor electronice, inclusiv în ceea ce privește transmiterea conținutului;

[...]

(4) Autoritățile naționale de reglementare promovează interesele cetățenilor Uniunii Europene, în special:

[...]

(b) asigurând un nivel ridicat de protecție a consumatorilor în relația acestora cu furnizorii, în special asigurând existența unor proceduri simple și ieftine de soluționare a litigiilor, care să fie întreprinse de un organism independent de părțile implicate;

(c) contribuind la asigurarea unui nivel ridicat de protecție a datelor cu caracter personal și a vieții private;

[...]”

Dreptul german

- 6 Articolul 3 din Telekommunikationsgesetz (Legea privind telecomunicațiile) din 22 iunie 2004 (BGBl. 2004 I, p. 1190), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „TKG”), prevede:

„În sensul prezentei legi:

[...]

17 bis «servicii de telecomunicații accesibile publicului» înseamnă serviciile de telecomunicații care sunt la dispoziția publicului;

[...]

22. «telecomunicație» înseamnă actul tehnic de expediere, de transmitere și de recepție a unor semnale prin intermediul unor echipamente de telecomunicație;

23. «echipamente de telecomunicații» înseamnă instalațiile și sistemele tehnice care pot expedia, transfera, transmite, recepționa, dirija sau controla semnale electromagnetice sau optice identificabile ca mesaje;

24. «servicii de telecomunicații» înseamnă serviciile furnizate în mod normal contra cost și care constau în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de telecomunicații, inclusiv serviciile de telecomunicații, inclusiv serviciile de transmisie prin rețele utilizate pentru radiodifuziune;

[...]

27. «rețea de telecomunicații» înseamnă ansamblul sistemelor de transmitere și, dacă este cazul, echipamentele de comutare sau de rutare și celelalte resurse, inclusiv elemente de rețea care nu sunt active, care permit transmiterea semnalelor prin cablu, unde radio, prin mijloace optice sau prin alte mijloace electromagnetice, inclusiv rețele de comunicații prin satelit, rețele terestre fixe, cu comutare de circuite sau de pachete, inclusiv internet, și mobile, sistemele care utilizează rețeaua electrică, în măsura în care sunt utilizate pentru transmiterea de semnale, rețele utilizate pentru difuzarea programelor de radio și de televiziune și rețele de televiziune prin cablu, indiferent de tipul de informație transmisă;

[...]”

7 Articolul 6 alineatul 1 din TKG prevede:

„Orice persoană care exploatează în mod comercial rețele publice de telecomunicații sau servicii de telecomunicații accesibile publicului este obligată să declare fără întârziere autorității de reglementare începerea, modificarea sau încetarea activității sale, precum și modificările privind societatea sa. Declarația se face în scris.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

8 Google este o societate al cărei sediu este situat în Statele Unite ale Americii, care exploatează în special, pe lângă un motor de căutare pe internet, Google, un serviciu de poștă electronică care funcționează prin intermediul internetului, denumit Gmail, exploatat temporar sub numele GoogleMail în Germania.

9 Google exploatează de asemenea, în Germania, propria sa infrastructură de rețea, conectată la internet, și în special câteva conexiuni în bandă largă care leagă zone metropolitane.

10 Gmail este un serviciu „over-the-top” („OTT”), adică un serviciu disponibil pe internet fără participarea unui operator tradițional de comunicații.

11 Gmail furnizează utilizatorilor săi un serviciu care le permite, printre altele, trimiterea și primirea de e-mailuri, precum și de date pe internet. Pentru a beneficia de acest serviciu, utilizatorul trebuie să își deschidă în prealabil un cont de e-mail care îi permite să dispună de o adresă ce îl identifică drept

expeditor și destinatar de e-mailuri. Utilizatorul poate avea acces la serviciul menționat conectându-se la contul său, fie direct pe website-ul exploatat de Google (<https://mail.google.com>), utilizând un browser care îi oferă acces la o interfață care îi permite utilizarea funcțiilor de trimitere și de primire de e-mailuri, dar și funcțiile de editare, de înregistrare și de clasificare a e-mailurilor, fie prin intermediul unei aplicații de poștă electronică instalate pe echipamentul său terminal (e-mail client).

- 12 Instanța de trimitere arată că, în cadrul serviciului Gmail, conținutul e-mailurilor și al datelor nu este modificat, ci fracționat în mai multe pachete de date distincte care sunt transmise destinatarului prin intermediul protocoalelor de comunicații standardizate pentru serviciile de e-mail, precum *Transmission Control Protocol – Internet Protocol* (protocol de control al transmiterii – protocol internet, TCP-IP) și *Simple Mail Transfer Protocol* (protocol de transfer de e-mail simplu SMTP). Din punct de vedere tehnic, fie în browser, fie în aplicația e-mail client, utilizatorul elaborează conținutul e-mailului și determină destinatarul sau destinatarii, ulterior transmite acest e-mail către Google declanșând procedura de trimitere.
- 13 Pentru a transmite destinatarului e-mailul menționat, Google exploatează servere de poștă electronică care operează prelucrările informatice necesare pentru identificarea serverului de destinație, prin intermediul *Domain Name System* (sistem de nume de domeniu, DNS), și pentru efectuarea trimiterii pachetelor de date. Itinerarul urmat de aceste pachete prin diversele rețele parțiale de internet exploatate de terți este dinamic și poate fi modificat constant, fără ca utilizatorul aflat la originea trimiterii să aibă cunoștință despre acest lucru sau să îl poată controla. La primire, un server de destinație înregistrează e-mailul și îl păstrează într-o casuță poștală electronică la care destinatarul poate avea acces prin diverse mijloace. Drumul parcurs de e-mailuri pe internet poate fi mai scurt atunci când sunt transmise între utilizatori ai aceluiași furnizor de servicii.
- 14 BNetzA estimează că Gmail constituie un „serviciu de telecomunicații”, în sensul articolului 6 alineatul 1 din TKG coroborat cu articolul 3 punctul 24 din TKG și că, prin urmare, este supus obligației de declarare la aceasta.
- 15 Prin decizia din 2 iulie 2012, BNetzA, în temeiul articolului 126 din TKG, a constatat, așadar, în mod formal că, prin Gmail, Google exploata un serviciu de telecomunicații și a dispus, sub sancțiunea amenzii, ca aceasta să se conformeze obligației de declarare prevăzute de TKG. Reclamația introdusă de Google împotriva acestei decizii a fost respinsă ca nefondată prin decizia BNetzA din 22 decembrie 2014.
- 16 La 23 ianuarie 2015, Google a introdus o acțiune la Verwaltungsgericht Köln (Tribunalul Administrativ din Köln, Germania) având ca obiect anularea acestei decizii, acțiune care a fost respinsă prin hotărârea din 11 noiembrie 2015.
- 17 În speță, această instanță a considerat că Gmail constituia un „serviciu de telecomunicații”, în sensul articolului 6 alineatul 1 din TKG coroborat cu articolul 3 punctul 24 din această lege, mai exact un serviciu furnizat în mod normal contra cost, care constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale pe rețele de comunicații electronice. Potrivit instanței menționate, criteriul central al acestei definiții, și anume „transmiterea de semnale”, prezintă o legătură strânsă cu noțiunea de „telecomunicație” definită la articolul 3 punctul 22 din TKG ca proces tehnic de expediere, de transmitere și de recepție a unor semnale prin intermediul unor echipamente de telecomunicații, echipamentele menționate fiind definite, conform articolului 3 punctul 23 din TKG, drept instalații și sisteme tehnice care pot expedia, transfera, transmite, recepționa, dirija sau controla semnale electromagnetice sau optice identificabile ca mesaje.
- 18 Astfel, potrivit Verwaltungsgericht Köln (Tribunalul Administrativ din Köln), Google permite utilizatorilor serviciului Gmail să comunice prin e-mail prin intermediul internetului datorită unei interfețe de pe internet sau al unei aplicații „e-mail client” instalate pe echipamentul lor terminal conectat la internet. Faptul că transmiterea de semnale se face în esență prin internetul deschis și că

furnizorii de acces la internet (denumiți în continuare „FAI”) sunt cei care le transmit, iar nu Google însăși, nu s-ar opune clasificării Gmail printre serviciile de telecomunicații. Prestarea de transmitere de semnale de către FAI ar fi imputabilă Google pentru motivul că își însușește în realitate această prestare de transmitere de semnale pentru a-și urmări obiectivele și în special pentru motivul că ea contribuie în mod esențial la funcționarea procesului de telecomunicație prin prestările sale de prelucrare informatică. Această instanță consideră că nu este necesar să se realizeze o analiză pur tehnică pentru a se răspunde la întrebarea dacă un serviciu constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale. Prestarea de transmitere de semnale ar constitui elementul principal al Gmail. În cadrul unei aprecieri calitative, comunicarea în spațiu cu alți utilizatori și, prin urmare, însuși procesul de telecomunicație s-ar afla în prim-plan, în timp ce celelalte componente referitoare la conținutul serviciului nu ar avea nicio importanță proprie.

- 19 Instanța menționată estimează de asemenea că răspunderea civilă a Google față de utilizatori pentru prestarea de transmitere de semnale de către FAI nu este determinantă și arată că serviciul Gmail este oferit contra cost. Astfel, deși serviciile de poștă electronică sunt propuse în mod gratuit utilizatorului, cel puțin în versiunea lor de bază, ele sunt totuși, în mod obișnuit, finanțate prin publicitate sau din alte venituri indirecte.
- 20 Google a formulat apel împotriva hotărârii Verwaltungsgericht Köln (Tribunalul Administrativ din Köln) în fața instanței de trimitere, Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Tribunalul Administrativ Superior al Landului Renania de Nord-Westfalia, Germania).
- 21 În fața instanței de trimitere, Google arată că Gmail nu este un serviciu de telecomunicații în măsura în care acest serviciu nu emite semnale. Desigur, ca serviciu de poștă electronică, Gmail ar implica, la fel ca alte servicii OTT precum, de exemplu, operațiunile bancare online, o transmitere de semnale. Totuși, nu Google însăși, ci FAI ar efectua transmiterea semnalelor, atât în ceea ce privește transmiterea de date între utilizatorii de Gmail și serverele de poștă electronică ale Google, cât și transmiterea de date între serverele de poștă electronică ale Google și serverele de poștă electronică ale altor servicii de poștă electronică. Nici prestarea de transmitere de semnale nu i-ar fi imputabilă, această transmitere pe internetul deschis operându-se potrivit principiului „best effort”. Prin urmare, ea nu ar fi în măsură să exercite un control, nici efectiv, nici juridic, asupra procesului de transmitere a semnalelor.
- 22 Google susține de asemenea că împrejurarea că ea însăși exploatează propria infrastructură de rețea ca parte a internetului nu este relevantă în această privință nici în fapt, nici în drept. Această infrastructură ar fi fost instituită în esență pentru a furniza servicii cu un consum ridicat de date precum „căutare Google” și „YouTube”, dar ea nu ar fi necesară pentru exploatarea Gmail, chiar dacă este și ea utilizată în acest scop. În sfârșit, Google subliniază că Gmail nu este, ca regulă generală, oferit contra cost, ci este pus gratuit la dispoziția utilizatorilor și nu este finanțat decât în mică parte din publicitatea plasată pe website-ul Gmail.
- 23 BNetzA arată că, pentru a fi calificat drept „serviciu de telecomunicații”, serviciul furnizat trebuie în principal, în funcția sa tehnică, să aibă ca obiect o transmitere de semnale. Acesta ar fi cazul Gmail, dat fiind că o transmitere de e-mailuri de la expeditor la destinatar nu este posibilă decât printr-o transmitere de semnale. Nu ar fi necesar ca furnizorul serviciului să efectueze el însuși transmiterea de semnale sau să exercite cel puțin un control asupra transmiției de semnale efectuate de un terț. Ar fi determinantă numai existența însăși a unei transmiții de semnale ca element tehnic.
- 24 Aceasta adaugă că, chiar dacă ar fi necesar un control al transmiției de semnale efectuate de un terț, această condiție ar fi îndeplinită întrucât Google își exploatează propriile servere de poștă electronică. Astfel, serverele de poștă electronică ar atribui adresele *Internet Protocol* (IP) [protocol internet] fizice adreselor de e-mail, Google ar autentifica expeditorul și, dacă este cazul, și destinatarul unui e-mail cu ajutorul parolei, al adresei de e-mail sau al numărului de identificare și ar dirija transmiterea

semnalelor prin intermediul protocoalelor internet utilizate într-o măsură suficientă pentru a permite un control. În sfârșit, Google ar exploata ea însăși propria infrastructură de rețea conectată la internet, care ar fi utilizată și pentru transmiterea de semnale pentru Gmail.

25 În aceste împrejurări, Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Tribunalul Administrativ Superior al Landului Renania de Nord-Westfalia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Noțiunea de «serviciu care constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice», prevăzută la articolul 2 litera (c) din [directiva-cadru], trebuie interpretată în sensul că se referă sau poate să se refere și la serviciile de e-mail oferite prin internet și puse la dispoziție prin internetul deschis, fără ca aceste servicii să acorde ele însele accesul la internet?

- a) În special, noțiunea trebuie interpretată în sensul că serviciul de prelucrare informatică, oferit de prestator prin alocarea adreselor IP ale terminalelor fizice implicate pentru adresele de e-mail și prin alimentarea în internetul deschis a e-mailurilor descompuse în pachete de date, respectiv – invers – prin recepționarea acestor e-mailuri din internetul deschis, prin intermediul serverului său de e-mail, pe baza diferitor protocoale din suita de protocoale de internet, constituie un serviciu de «transmitere de semnale» sau în sensul că abia transmiterea acestor pachete de date de către [FAI] constituie o «transmitere de semnale»?
- b) În special, noțiunea trebuie interpretată în sensul că transmiterea de către [FAI] a e-mailurilor descompuse în pachete de date, prin intermediul internetului deschis, poate fi atribuită prestatorului unui asemenea serviciu de e-mail, astfel încât să se considere că și acesta prestează un serviciu care constă în «transmiterea de semnale»? În ce condiții este posibilă o asemenea atribuire?
- c) În cazul în care prestatorul unui asemenea serviciu de e-mail transmite semnale sau dacă acestuia i se poate atribui în orice caz serviciul de transmitere de semnale, prestat de [FAI], noțiunea de mai sus poate fi interpretată în special în sensul că, indiferent de eventualele funcții suplimentare ale serviciului, precum funcțiile de editare, salvare și ordonare de e-mailuri sau de administrare a datelor de contact și indiferent de efortul tehnic prestat de furnizor pentru funcțiile individuale, un asemenea serviciu de e-mail constă «în totalitate sau în principal» în transmiterea de semnale, întrucât, în cazul unei analize funcționale, din perspectiva utilizatorilor, funcția de comunicare a serviciului se află în prim-plan?

2) În cazul în care noțiunea menționată în prima întrebare trebuie interpretată în sensul că nu include în principal serviciile de e-mail bazate pe internet, care sunt puse la dispoziție prin intermediul internetului deschis și care nu oferă ele însele acces la internet, este posibil ca, în mod excepțional, cerința de mai sus să fie îndeplinită totuși atunci când furnizorul unui asemenea serviciu operează de asemenea rețele de comunicații electronice proprii, conectate la internet, care pot fi utilizate în orice caz și în scopurile serviciului de e-mail? Dacă este cazul, care sunt situațiile în care ar exista această posibilitate?

3) Ce interpretare trebuie dată cerinței «furnizat de obicei contra cost» prevăzute la articolul 2 litera (c) din [directiva-cadru]?

- a) Această cerință impune utilizatorului în special plata unui tarif sau remunerația poate consta și în oferirea de către utilizatori a unui alt contraserviciu cu valoare economică pentru furnizor, care constă de exemplu în faptul că utilizatorii îi pun la dispoziție în mod activ date cu caracter personal sau date de altă natură sau în faptul că furnizorul serviciului colectează aceste date în alt mod în cadrul utilizării serviciului?
- b) Caracteristica de mai sus impune în special ca remunerația să fie achitată în mod obligatoriu de persoana care beneficiază de prestarea serviciului respectiv sau este posibil să fie suficientă și finanțarea parțială sau integrală a serviciului de către terți, de exemplu prin intermediul unor anunțuri publicitare postate pe pagina de internet a furnizorului de servicii?

- c) În acest context, în special noțiunea «de obicei» se referă la împrejurările în care un prestator prestează un anumit serviciu sau la împrejurările în care se prestează în general servicii identice sau comparabile?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a doua întrebare

- 26 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări adresate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (c) din directiva-cadru trebuie interpretat în sensul că un serviciu de poștă electronică pe internet care nu conține un acces la internet precum serviciul Gmail furnizat de Google constituie un serviciu care constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale pe rețele de comunicații electronice, având în vedere prelucrarea informatică pe care prestatorul serviciului menționat o furnizează prin serverele sale de poștă electronică, pe de o parte, atribuind adresele IP ale echipamentelor terminale care corespund adreselor de e-mail și, pe de altă parte, introducând sau recepționând de pe internetul deschis pachetele de date aferente e-mailurilor. În cazul unui răspuns negativ, instanța întreabă de asemenea dacă și, în caz afirmativ, cu ce condiție furnizorul unui astfel de serviciu de e-mail pe internet poate fi totuși considerat că operează sau că i se poate atribui o transmitere de semnale, din moment ce exploatează, pe de altă parte, propriile sale rețele de comunicații electronice conectate la internet care pot fi utilizate în scopurile serviciului menționat.
- 27 Trebuie amintit, mai întâi, că noțiunea de „serviciu de comunicații electronice” este definită, în termeni pozitivi și negativi, la articolul 2 litera (c) din directiva-cadru și că această definiție este reluată, în termeni echivalenți, la articolul 1 punctul 3 din Directiva 2002/77/CE a Comisiei din 16 septembrie 2002 privind concurența pe piețele de rețele și servicii de comunicații electronice (JO 2002, L 249, p. 21, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 132) (Hotărârea din 7 noiembrie 2013, UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, punctele 36 și 37).
- 28 Astfel, articolul 2 litera (c) din directiva-cadru definește, în primul rând, serviciul de comunicații electronice ca fiind „serviciul furnizat de obicei contra cost și care constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice, inclusiv serviciile de telecomunicații și serviciile de transmisie prin rețele utilizate pentru radiodifuziune”.
- 29 Aceeași dispoziție precizează, în al doilea rând, că noțiunea de „serviciu de comunicații electronice” exclude, pe de o parte, „servicii[le] care constau în furnizarea de conținuturi prin intermediul rețelor și serviciilor de comunicații electronice [sau în exercitarea unei responsabilități editoriale asupra acestor conținuturi]” și nu cuprinde, pe de altă parte, „serviciile societății informaționale astfel cum sunt acestea definite la articolul 1 din [Directiva 98/34] care nu constau în întregime sau în principal în transmiterea de semnale prin rețele de comunicații electronice”.
- 30 Considerentul (5) al directivei-cadru arată în această privință în special că, pentru o convergență a sectoarelor telecomunicațiilor, a mijloacelor de informare în masă și a tehnologiei informaționale, toate rețelele și serviciile de transmisie trebuie reglementate de un singur cadru de reglementare și că, în contextul fixării acestui cadru, este necesar să se separe reglementarea transmisiei de reglementarea conținutului.
- 31 După cum Curtea a arătat deja, diferitele directive care compun noul cadru de reglementare aplicabil serviciilor de comunicații electronice, în special directiva-cadru și Directiva 2002/77, stabilesc o distincție clară între producția de conținuturi, care implică o responsabilitate editorială, și transmiterea conținuturilor, care exclude orice responsabilitate editorială, întrucât conținuturile și transmiterea lor

intră sub incidența unor reglementări separate care urmăresc obiective specifice fiecareia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 noiembrie 2013, UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, punctul 41, și Hotărârea din 30 aprilie 2014, UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, punctul 36).

- 32 Curtea a statuat de asemenea că, pentru a face parte din noțiunea de „serviciu de comunicații electronice”, un serviciu trebuie să cuprindă transmiterea de semnale, precizându-se că împrejurarea că transmiterea semnalului are loc prin intermediul unei infrastructuri care nu aparține prestatorului de servicii nu este relevantă pentru calificarea naturii serviciului, întrucât, în această privință prezintă importanță numai faptul că acest prestator este responsabil față de utilizatorii finali cu privire la transmiterea semnalului care le garantează acestora furnizarea serviciului la care s-au abonat (Hotărârea din 30 aprilie 2014, UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, punctul 43).
- 33 În speță, reiese din decizia de trimitere, precum și din observațiile scrise prezentate Curții că Google oferă, printre alte servicii, un serviciu de poștă electronică (Gmail) care permite titularului unui cont de e-mail Gmail să trimită și să primească e-mailuri, fie printr-un browser pe internet, utilizând interfața web pusă la dispoziția sa în acest scop de Google, fie printr-o aplicație „e-mail client”. În cauza principală, este în discuție însă numai serviciul de poștă electronică pe internet.
- 34 Este cert că furnizorul unui serviciu de poștă electronică pe internet precum Gmail realizează o transmitere de semnale. Astfel, Google a confirmat, în ședința în fața Curții, că, în cadrul furnizării serviciului său de e-mail, efectuează, prin intermediul serverelor sale de e-mail, introducerea și primirea de pe internetul deschis a unor pachete de date aferente e-mailurilor trimise și, respectiv, primite de titularii unui cont de e-mail Google.
- 35 Cu toate acestea, nu se poate concluziona de aici că operațiunile realizate de Google pentru a asigura funcționarea serviciului său de poștă electronică pe internet constituie un serviciu de comunicații electronice, în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru, din moment ce acest serviciu nu constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale pe rețele de comunicații electronice.
- 36 Astfel, după cum Comisia Europeană a susținut printre altele în observațiile sale scrise, pe de o parte, FAI ai expeditorilor și ai destinatarilor mesajelor, precum și, dacă este cazul, ai prestatorilor de servicii de poștă electronică pe internet și, pe de altă parte, gestionarii diferitor rețele care constituie internetul deschis sunt cei care asigură în esență transmiterea semnalelor necesare pentru funcționarea oricărui serviciu de poștă electronică pe internet și care își asumă această responsabilitate în sensul Hotărârii din 30 aprilie 2014, UPC DTH (C-475/12, EU:C:2014:285, punctul 43).
- 37 Faptul că furnizorul unui serviciu de poștă electronică pe internet intervine în mod activ în operațiunile de trimitere și de primire a mesajelor, fie atribuind adresele IP ale echipamentelor terminale care corespund adreselor de e-mail, fie efectuând descompunerea mesajelor menționate în pachete de date și introducerea lor pe internetul deschis sau primirea lor de pe internetul deschis, în vederea transmiterii lor către destinatari, nu apare ca fiind suficient pentru ca serviciul respectiv să poată, pe plan tehnic, să fie considerat drept constând „în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale pe rețele de comunicații electronice”, în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru.
- 38 Prin urmare, serviciul de poștă electronică Gmail nu poate, în lipsa oricărui alt element de natură să stabilească răspunderea Google față de titularii unui cont de e-mail Gmail în transmiterea semnalelor necesare funcționării sale, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, să fie calificat drept „serviciu de comunicații electronice”, în sensul articolului 2 litera (c) din directiva-cadru.
- 39 În sfârșit, împrejurarea că Google exploatează, pe de altă parte, propriile sale rețele de comunicații electronice în Germania nu este de natură să repună în discuție această concluzie.

- 40 Astfel, faptul că Google trebuie să fie considerată că furnizează servicii de comunicații electronice în calitate de operator al propriilor sale rețele de comunicații electronice și poate, ca atare, să fie supusă obligației de declarare prevăzute la articolul 3 alineatele (2) și (3) din Directiva 2002/20/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind autorizarea rețelilor și serviciilor de comunicații electronice (Directiva privind autorizarea) (JO 2002, L 108, p. 21, Ediție specială, 13/vol. 35, p. 183), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140, nu poate implica faptul că ansamblul serviciilor pe care le furnizează pe internet trebuie să fie calificate de asemenea ca atare, cu toate că nu ar consta în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale.
- 41 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a doua întrebare că articolul 2 litera (c) din directiva-cadru trebuie interpretat în sensul că un serviciu de poștă electronică pe internet care nu cuprinde un acces la internet precum serviciul Gmail furnizat de Google nu constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale pe rețele de comunicații electronice și nu constituie, așadar, un „serviciu de comunicații electronice” în sensul acestei dispoziții.

Cu privire la a treia întrebare

- 42 Ținând seama de răspunsul dat la prima și la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 43 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 2 litera (c) din Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002 privind un cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (directivă-cadru), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009, trebuie interpretat în sensul că un serviciu de poștă electronică pe internet care nu cuprinde un acces la internet precum serviciul Gmail furnizat de Google LLC nu constă în totalitate sau în principal în transmiterea de semnale pe rețele de comunicații electronice și nu constituie, așadar, un „serviciu de comunicații electronice” în sensul acestei dispoziții.

Semnături